

MARGUERITE

DUR

*Bir Yaz Akşamı
On Buçukta*

2. BASKI
Çeviri: SOSİ DOLANOĞLU

♥ can
roman

MARGUERITE DURAS
BİR YAZ AKŞAMI
ON BUÇUKTA

Dix heures et demie du soir en été, Marguerite Duras

© 1960, Editions Gallimard, Paris

© 2007, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2007

2. basım: Şubat 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Editör: Alev Özgüner

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3671-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/978975073671-1

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

MARGUERITE DURAS
BİR YAZ AKŞAMI
ON BUÇUKTA

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Sosi Dolanoğlu

♥can

Marguerite Duras'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Mavi Gözler Siyah Saçlar, 1987

Bir Kış Günü Öğleden Sonra, 1989

Kuzey Çinli Sevgili, 1992

Konsolos Yardımcısı, 1995

Bahçe, 1995

Pasifik'e Karşı Bir Bent, 1996

Hiroşima Sevgilim, 1996

Yazmak, 1997

Somut Yaşam, 1997

İngiliz Sevgili, 1998

Tarquinia'nın Küçük Atları, 1998

Bay Andesmans'ın İkindisi, 1999

Cebelitank Denizcisi, 1999

Askiya Alınmış Tutku (Leopoldina Pallotta della Torre'yle birlikte), 2014

MARGUERITE DURAS, 1914'te Hindişin'de doğdu. Sorbonne Üniversitesi'nde hukuk ve siyaset bilimi öğrenimi gördü. Yazar olarak ilk başarısını, üçüncü romanı *Pasifik'e Karşı Bir Bent* (1950) ile kazandı. Yine ilgiyle karşılanan *Cebelitarık Denizcisi* (1952) ve *Moderato Cantabile* (1958), diyalogların daha çok önem kazandığı, daha lirik yapıtlardı. Alain Resnais'nin ünlü filmi *Hiroşima Sevgilim*'in özgün senaryosunu da kaleme alan Duras, *India Song* (Hint Şarkısı) adlı oyununu 1975'te senaryolaştırdı ve filmin yönetmenliğini üstlendi. Sonraki yıllarda daha soyut bir üslubu benimsedi. Yarı özyaşamöyküsel romanı *Sevgili*'nin (1984) öyküsünü daha sonra *Kuzey Çinli Sevgili* (1991) adlı romanında yeniden ele aldı. Beyazperdeye de uyarlanan *Sevgili* adlı romanıyla Goncourt Ödülü'ne değer görülen Duras, 1996'da Paris'te öldü.

SOSİ DOLANOĞLU, 1961'de İstanbul'da doğdu. Sainte-Pulchérie Fransız Kız Ortaokulu'nu, Saint Benoît Fransız Lisesi'ni ve İstanbul Belediye Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nü bitirdi. 1992-1996 yılları arasında Metis Yayınları'nda editörlük yaptı. Georges Perec, Jean Genet, Georges Simenon, Marguerite Yourcenar, Henry Bauchau, Nancy Huston, Chantal Deltenre, Pierre Charras, Jean-Claude Carriere ve Umberto Eco gibi yazarların yapıtlarını Türkçeye kazandırdı.

I

“İsmi Paestra. Rodrigo Paestra.”

“Rodrigo Paestra.”

“Evet. Öldürdüğü adamın ismi de Perez. Toni Perez.”

“Toni Perez.”

Meydandan iki polis memuru geçiyor yağmurun altında.

“Perez’i saat kaçta öldürmüş?”

Müşteri tam olarak bilmiyor; şu anda sona ermekte olan ikindinin ilk saatlerinde. Rodrigo Paestra, Perez’le aynı anda kendi karısını da öldürmüş. İki kurban iki saat önce bir araba tamirhanesinin, Perez’in tamirhanesinin arka tarafında bulunmuş.

Kahve şimdiden gölgelere bürünmüş. Dip tarafta, ıslak bar tezgâhının üzerinde mumlar yanıyor; sarı ışıkları, sona ermekte olan günün mavimtırak ışığına karışıyor. Sağanak yağmur nasıl başladıysa öylece birdenbire kesiliyor.

“Rodrigo Paestra’nın karısı kaç yaşındaymış?” diye soruyor Maria.

“Çok genç. On dokuz yaşında.”

Maria üzüntüyle yüzünü buruşturuyor.

“Bir kadeh *manzanilla* daha içerim,” diyor.

Müşteri onun adına içkiyi ısmarlıyor. Kendisi de *manzanilla* içiyor.

“Nasıl olur da onu hâlâ yakalamazlar,” diye devam ediyor Maria, “küçücük şehir.”

“Şehri polislerden daha iyi tanır. Rodrigo bir numardır.”

Bar dolu. Rodrigo Paestra'nın işlediği cinayetten bahsediliyor. Perez konusunda herkes hemfikir, ama genç kadın konusunda değil. Daha çocuk. Maria *manzanilla*'sını içiyor. Müşteri hayretle onu seyrediyor.

“Hep bu şekilde mi içersiniz?”

“Duruma göre değişir,” diyor Maria, “az çok, evet, aşağı yukarı hep bu şekilde.”

“Yalnız başınıza mı?”

“Şu sıralar, evet.”

Kahve doğrudan sokağa değil, üstü kapalı kare bir geçide açılıyor, şehrin anacaddesinin, orasından burasından deldiği bir geçide. Bu üstü kapalı geçidin kenarları boyunca taş parmaklıklı korkuluklar uzanıyor; pervazı, üstünden atlayan veya yağmur sularının yükselişini ve geçip giden polisleri seyretmek için sarkan çocukların ağırlığını taşıyacak kadar geniş ve sağlam. Oradaki çocuklar arasında Maria'nın kızı Judith de var. Dirseklerini parmaklıklı korkuluğa dayamış, meydanı seyrediyor, parmaklığın üstünden başı görünüyor sadece.

Saat akşam altı ile yedi arasında olmalı.

Yine sağanak iniyor ve meydan boşalıyor. Meydanın ortasında bir küme oluşturan cüce palmyeler rüzgârda eğiliyor. Aralarındaki çiçekler ezilmiş. Judith üstü kapalı geçitten geliyor ve annesine sokuluyor. Ama korkusu geçmiş. Şimşekler birbirini öyle hızlı izliyor ki art arda çakıyorlar ve gök gürültüsü hiç kesilmiyor. Bazen madenî gürlemelerle kesilen ama sağanağın hızı azaldıkça gitgide daha boğuk bir makamda yeniden başlayan bir uğultu bu. Üstü kapalı geçide sessizlik çöküyor. Judith annesinin yanından ayrılıp yağmuru daha yakından seyretmeye gidiyor. Bir de sicim gibi yağan yağmurda dans eden meydanı.

“Gece boyunca sürer,” diyor müşteri.

Sağanak ansızın duruyor. Müşteri bar tezgâhının başından kalkıp yer yer tamamen kurşuni bulutlarla kaplı koyu mavi göğü gösteriyor, gökyüzü o kadar alçak ki damlara değiyor.

Maria yine içmek istiyor. Adam herhangi bir ikazda bulunmadan *manzanilla*’ları ısmarlıyor. Kendisi de içecek.

“Tatil için İspanya’ya gelmeyi kocam istedi. Bana kalsa başka yerlere gitmeyi isterdim.”

“Nereye?”

“Düşünmedim. Aynı anda her yere. İspanya’ya da. Söylediklerime kulak asmayın. Aslında, bu yaz İspanya’da olduğuma çok memnunum.”

Adam *manzanilla* kadehini alıyor ve ona uzatıyor. Garsona parasını ödüyor.

“Saat beşe doğru geldiniz, değil mi?” diye soruyor müşteri. “Küçük siyah bir Rover’ın içindeydiniz galiba, meydana durdunuz.”

“Evet,” diyor Maria.

“Hava epey aydınlıktı henüz,” diye devam ediyor adam. “O sırada yağmur yağmıyordu. O siyah Rover’ın içinde dört kişiydiniz. Kocanız sürüyordu. Yanındaki sizdiniz, değil mi? Arkada da küçük bir kız vardı –kızı gösteriyor–, şu kız. Bir de başka bir kadın.”

“Evet. Tarlalardan geçerken, öğleden sonra saat üçten itibaren fırtınaya yakalandık, küçük kızım çok korktu. Bu sebeple, bu akşam Madrid’e kadar gitmek yerine burada durmaya karar verdik.”

Müşteri bir yandan konuşurken bir yandan da gözünü meydana, havanın biraz açmasıyla yine ortalığa çıkan polislerden ayırmıyor ve gök gürültüsünün arasından her köşe başında yükselen düdük seslerine kulak kesiliyor.

“Arkadaşım da fırtınadan korkmuştu,” diye ekliyor Maria.

Güneş, şehrin anacaddesinin öbür ucunda batıyor. Otel istikametinde. Sanıldığı kadar geç değil aslında. Fırtına yüzünden saatler kestirilemez hale geldi, zaman akışı hızlandı, ama gökteki kalın bulut tabakasının ardından kızıl yanslarıyla yeniden kendini belli ediyor işte.

“Neredeler?” diye soruyor müşteri.

“Principal Oteli’ndeler. Yanlarına gitmeliyim.”

“Hatırladım. Bir adam, kocanız, siyah Rover’dan bir ayağını çıkarıp oradaki delikanlılara şehirde kaç otel olduğunu sordu. Sonra Principal Oteli yönüne gittiniz.”

“Hiç oda kalmamıştı tabii. Daha o saatte, hiç oda kalmamıştı.”

Batan güneş yine bulutlarla kaplandı. Fırtına yeni bir evreye hazırlanıyor. İkindinin okyanusa has bu koyu mavi kütlesi ağır ağır şehrin üstünde ilerliyor. Doğudan geliyor. Tehditkâr rengini görebilecek kadar ışık var daha. Hâlâ balkonun kenarında olmalılar. Orada, caddenin ucunda. Aa, gözlerinin rengi maviye döndü, diyor Pierre, bu sefer sebebi gökyüzü.

“Henüz dönemem. Baksanıza, eli kulağında.”

Judith, bu sefer geri gelmiyor. Meydandaki su oluklarında yalınayak oynayan çocukları seyrediyor. Killi bir su kitlesi akıyor çocukların ayaklarının arasından. Koyu kırmızı bir su, şehirdeki taşların ve şehri çevreleyen toprakların kırmızısıyla aynı renkte. Gençlik dışarıda, meydana, şimşeklerin ve dinmek bilmeyen gök gürlemelerinin altında. Gençlerin ıslıkla çaldıkları şarkılar geliyor kulaklarına, şarkıların güzelliği gök gürültüsünü delip geçiyor.

İşte sağanak. Okyanus şehrin üzerine boşaldı. Meydan gözden kayboluyor. Üstü kapalı geçitlere doluşuyor herkes. İnsanlar birbirlerini duyabilmek için daha yüksek sesle konuşuyorlar kahvede. Haykırıyorlar bazen. Hem Rodrigo Paestra’nın hem Perez’in isimlerini.

“Rodrigo Perez biraz rahat eder şimdi,” diyor müşteri.

Üstü kapalı geçide sığınmış ve sağanağın durmasını bekleyen polisleri gösteriyor.

“Altı aylık evliydi,” diye devam ediyor müşteri. “Karısını Perez’le basmış. Kim olsa aynı şekilde davranmaz mı? Rodrigo beraat edecektir.”

Maria hâlâ içiyor. Yüzünü ekşitiyor. İçkiden midesinin kalktığı günün o saati geldi çattı.

“Nerededir?” diye soruyor.

Müşteri ona doğru eğiliyor. Maria, adamın saçlarının limonlu ve kesif kokusunu duyuyor. Dudakları güzel, pürüzsüz ve parlak.

“Şehirdeki bir damın üstünde.”

Karşılıklı gülümsüyorlar. Adam ondan uzaklaşıyor. Sesinin sıcaklığı Maria’nın boyun çukurunda hâlâ.

“Boğulmuş mu?”

“Hayır, –gülüyor adam– ben ne duyduysam onu söylüyorum. Bir şey bildiğim yok.”

Kahvenin arka tarafında birileri cinayet konusunda tartışmaya başlıyor, öyle gürültücüler ki öbür konuşmalar kesiliveriyor. Rodrigo Paestra’nın karısı kendini Perez’in kollarına atmışsa, bunda Perez’in kabahati ne? Böyle üstünüze üstünüze gelen bir kadın geri çevrilebilir mi?

“Mümkün mü?” diye soruyor Maria.

“Zor. Ama Rodrigo bunu unutmuş belli ki.”

Bu akşam Perez’in arkasından ağlayan dostları var. Annesi orada, belediye binasında, cesedinin yanında tek başına. Ya Rodrigo Paestra’nın karısı? Onun cesedi de belediye binasında. Ama o buralı değildi. Bu akşam kimse yok yanında. Madrid’liydi, geçen sonbahar nikâhlanmak üzere gelmişti buraya.

Sağanak diniyor, sağanakla birlikte yağmurun patırtısı da.

“Evlendikten sonra, kasabanın bütün erkeklerine göz dikti. Ne yapılır? Öldürülür mü?”

“Ne biçim soru,” diyor Maria, meydandaki bir yeri gösteriyor, kapalı geniş bir kapı.

“Evet, orası,” diyor müşteri, “belediye binası.”

Bir arkadaşı giriyor kahveye, cinayet üzerinde konuşmaya devam ediyorlar.

Sağanağın son bulmasıyla birlikte meydan yine çocuklarla doluyor. Şehrin bitiş noktası olan caddenin ucu ve Principal Oteli'nin beyaz kütleleri zar zor seçiliyor. Judith'in meydandaki çocukların arasında olduğunu fark ediyor Maria. Judith ihtiyatla etrafı inceledikten sonra kırmızı ve çamurlu suyun içine giriyor. Müşterinin arkadaşı Maria'ya bir kadeh *manzanilla* ısmarlamayı teklif ediyor. Maria kabul ediyor. Ne zamandır İspanya'da? Dokuz gündür, diyor Maria. İspanya'yı beğenmiş mi? Elbette. Daha önce de gelmişti.

“Dönmem lazım,” diyor Maria. “Bu fırtınada nereye gidilir ki?”

“Bana,” diyor müşteri.

Gülüyor. Maria da gülüyor ama pek keyifle değil.

“Bir *manzanilla* daha?”

Hayır, içmek istemiyor artık. Judith'e sesleniyor, kız, çizmeleri meydandaki suyun kırmızısına bulanmış halde geri geliyor.

“Yine gelecek misiniz? Bu akşam?”

Maria bilmiyor, olabilir.

Ana kız otele doğru kaldırımında ilerliyorlar. Rüzgâr, ahır ve saman kokuları taşıyor şehre. Deniz ikliminin etkisinde, iyi bir gece olacak. Judith kırmızı suyla dolu kaldırım kenarlarındaki olukların içinden yürüyor. Maria buna ses çıkarmıyor. Sokakların çıkışlarını tutan polislerle karşılaşılıyorlar. Hava neredeyse kapkaranlık. Elektrik arızası devam ediyor, muhtemelen daha da devam edecek. Damların üzerinde, gören gözler için, günbatımının ışıkları var hâlâ. Maria, Judith'in elini tutuyor ve onunla

konusuyor. Buna alışkın olan Judith, dinlemiyor.

Yemek salonunda karşı karşıya oturmuşlar, Maria ile Judith'e gülümsüyorlar.

"Seni bekledik," diyor Pierre.

Judith'e bakıyor. O da yolda fırtınadan çok korktu. Ağladı. Gözlerinin etrafında kırmızılıklar duruyor hâlâ.

"Fırtına sürüyor," diyor Pierre. "Yazık. Akşamleyin Madrid'de olabilirdik."

"Bunu tahmin etmeliydik," diyor Maria. "Hâlâ hiç oda yok mu, kimse yola çıkmaya cesaret edemedi mi?"

"Yok. Çocuklar için bile."

"Yarın sıcaklık çok daha fazla düşecek," diyor Claire, "asıl önemli olan bu."

Pierre, Judith'e orada kalacaklarına dair söz veriyor.

"Yemek yiyebileceğiz," diyor Claire, kıza. "Sonra senin gibi küçük kızlar için koridorlara örtüler serecekler."

Yemek salonunda tek bir boş masa yok.

"Hepsi de Fransız," diyor Claire.

Mum ışığında güzelliği daha da belirgin. Sevildiğini duydu mu onun ağzından? Gerçekleşmeyecek bir geceye hazır vaziyette, orada öylece, gülümseyerek duruyor. Ne dudakları ne gözleri, ne bu akşam dağınık olan saçları ne de iki yana açılmış, avuçları meydanda, çok yakın bir mutluluk vaadinin sevinci içinde gevşemiş elleri ispatlıyor ikisinin bu akşamdan itibaren o müstakbel mutluluk vaadine sessizce riayet etmekten vazgeçtiklerini.

İşte yağmur. Yemek salonunun üstünde bulunan camlı çatıda öyle bir patırtı yapıyor ki müşteriler siparişlerini bağırarak veriyor. Çocuklar ağlıyor. Judith ağlayıp ağlamamakta kararsız kalıyor, ama ağlıyor.

"Ne yağmur," diyor Claire, sabırsızlıkla gerinerek, "bu kadar çok yağabilmesi akıl alır gibi değil, delilik, delilik; dinle Maria, nasıl da yağıyor."

"Nasıl da korktun Claire."

Pierre, Maria, küçük kızları Judith ve arkadaşları Claire, Madrid'de geçirecekleri tatil için yola çıkmışlardır. Yaz ortasında bu coğrafyaya tezat oluşturacak biçimde çok şiddetli bir fırtına ve sağanak yağmurun bastırmasıyla birlikte küçük bir İspanyol kasabasında sıkışıp kalırlar. On dokuz yaşındaki karısını ve onun sevgilisini öldüren Rodrigo Paestra için başlatılan süre avının ortasında bulurlar kendilerini. Bizse, insan yaşamı ve aşkın en dokunulmaz bölgelerine gözüpek bir biçimde sızan bir anlatının içine dalarız. *Bir Yaz Akşamı On Buçukta* bitmekte ve başlamakta olan aşkların, keşişen yazgıların, acı veren gerilimlerin yaşandığı bir tatilin öyküsüdür. Büyüsünü yitiren bir birlikteliğin, bir cinayetin romanıdır.

Modern edebiyatın mihenk taşlarından Marguerite Duras'ın geleneksel anlatım biçimlerinden sıyrılıp kendi üslubunu ustalikle yansıttığı romanları hakkında Tahsin Yücel şöyle diyor: "Durumları, duyguları ve duyumları daha çok esinlemelerle, ama en kestirme, en etkili bir biçimde yansıtan bu yalın, yalın olduğu ölçüde doğal ve şiirli anlatım bile, Duras'ın usta bir yazar olduğunu kanıtlamaya yeter."

